

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА
БІОБЕЗПЕКИ»**

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Шифр та назва спеціальності	222 «Медицина»
Назва освітньо-професійної програми	ОПП «Медицина»
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Кафедра	Фундаментальних дисциплін та інформатики
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	обов'язкова
Форма навчання	очна (денна)

Викладачі

Прізвище, ім'я, по батькові	Пустовіт Світла Віталіївна
Посада	професор кафедри
Науковий ступінь, вчене звання	доктор філософських наук
Електронна адреса	pustovit-sv@nuozu.edu.ua
Телефон	(044) 205 49 87
Посилання на профіль викладача	https://www.nuozu.edu.ua/s/np/k/informatyky/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/9959-pustovit-svitlana-vitaliivna#gsc.tab=0
Консультації	понеділок: 10.30–15.30, четвер: 10.30–15.30
Прізвище, ім'я, по батькові	Бойченко Наталія Михайлівна
Посада	професор кафедри
Науковий ступінь, вчене звання	доктор філософських наук

Електронна адреса	n_boychenko@nuozu.edu.ua
Телефон	(044) 205 49 87
Посилання на профіль викладача	https://www.nuozu.edu.ua/s/np/k/informatyky/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/9960-boychenko-nataliia-mykhalivna#gsc.tab=0
Консультації	понеділок: 10.30–15.30, четвер: 10.30–15.30

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	Предметом вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності. Основи біоетики та біобезпеки» є моральні проблеми людства, що виникають у зв'язку з застосуванням сучасних біомедичних, промислових, сільськогосподарських та ін. технологій у різних сферах діяльності, зокрема у професійній діяльності лікаря та інших медичних працівників.
Мета дисципліни	Здобуття філософських знань, умінь, навиків та інших компетентностей, необхідних для особистісного та професійного розвитку; ознайомлення з колом біоетичних цінностей, принципів та проблем, питаннями біобезпеки життєдіяльності людини, пов'язаних зі сферою майбутньої професійної діяльності, розвиток навичок роботи з філософськими текстами, вміння використовувати філософські категорії у пізнанні, практичній та теоретичній діяльності; засвоєння та використання біоетичних цінностей та принципів наукової та практичної діяльності лікаря; формування у здобувача вищої освіти культури академічної доброчесності в науково-педагогічній, дослідницькій та професійній діяльності.
Завдання дисципліни	<p>Ознайомити з:</p> <ul style="list-style-type: none"> • філософськими засадами безпеки життєдіяльності та біоетики; • етико-правовими проблемами застосування сучасних біомедичних технологій; • об'єктом, предметом, основними напрямками, функціями, визначенням і правилами безпеки життєдіяльності та біоетики; • соціокультурними, науковими та філософськими передумовами виникнення безпеки життєдіяльності та біоетики; • теоретико-методологічними засадами, цінностями та принципами біоетики; • етико-правовими проблемами, біоетичними принципами та цінностями; • особливостями застосування біоетичних принципів у залежності від напрямку медичної практики: психіатрія, медична генетика, акушерство та гінекологія, неонатологія, онкологія, інфекційні хвороби, реаніматологія, трансплантологія тощо; • закономірностями та основними етапами розвитку біоетики в Україні. <p>Навчити:</p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати у діяльності відповідний тезаурус курсу; • аналізувати етико-правові проблеми при використанні біомедичних технологій і застосовувати відповідні морально-етичні норми та біоетичні принципи для їх розгляду та розв'язання;

	<ul style="list-style-type: none"> • будувати професійну діяльність відповідно до цінностей та принципів біоетики, міжнародних і вітчизняних нормативних стандартів у галузі біоетики; • використовувати моральні теорії, принципи біоетики та основні положення «Етичного кодексу лікаря України» для розв'язання моральних дилем у повсякденній діяльності лікаря в залежності від напряму медичної практики; • застосовувати принципи біоетики в практичній діяльності лікаря; • виступати гарантом безпеки та захисту прав пацієнтів у медичній практиці.
Пререквізити	Навчальна дисципліна базується на знаннях попереднього рівня освіти і таких дисциплін: українська та іноземна мови за професійним спрямуванням.
Постреквізити	Навчальна дисципліна є базою для вивчення інших дисциплін фундаментальної підготовки та професійної підготовки, а також вибіркового дисциплін.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.;</p> <p>ЗК 6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>ФК 1. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності;</p> <p>ФК 2. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції;</p> <p>ФК 3. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються;</p> <p>ФК 4. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами;</p> <p>ФК 5. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів;</p>

	ФК 6. Здатність здійснювати наукову та/або науково-педагогічну діяльність у сфері охорони здоров'я.
Результати навчання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності. 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я. 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем. 4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2). 5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта. 6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2). 8. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу. 10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами. 11. Визначати підхід, план та тактику ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами. 12. Проводити оцінку загального стану новонародженої дитини шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм. 13. Проводити оцінку та моніторинг розвитку дитини, надавати рекомендації з вигодовування та особливостей харчування залежно від віку, організовувати проведення профілактичних щеплень за календарем. 14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомоги при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування. 15. Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, зокрема в польових умовах.

	<p>21. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.</p> <p>22. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.</p> <p>28. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.</p>
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС, 90 годин. Для очної (денної) форми навчання: аудиторних 36 годин, самостійна робота 54 години.
Форма підсумкового контролю	Залік
Строки викладання дисципліни	Дисципліна викладається у 1 семестрі

Програма дисципліни

Назви тем

Модуль I

- 1.1. Теоретико-філософські засади безпеки життєдіяльності.
- 1.2. Філософсько-методологічні та соціокультурні засади біоетики.

Модуль II

- 2.1. Правила безпеки життєдіяльності.
- 2.2. Цінності та принципи біоетики.
- 2.3. Втілення цінностей та принципів біоетики в медичну практику.

Самостійна робота здобувача освіти

Код теми	Зміст самостійної роботи	Обсяг СР (годин)
		очна (денна) форма
1.1	Есе на тему: «Філософсько-теоретичні засади безпеки життєдіяльності».	10

1.2	Реферат на тему: «Філософські та соціокультурні засади біоетики».	10
2.1	Есе на тему: «Принципи біоетики. Біоетика як сучасна медична етика».	12
2.2	Реферат на тему: «Спосіб життя як передумова довголіття, фізичного і духовного розвитку».	10
2.3	Реферат на тему: «Особливості застосування біоетичних принципів і правил у різних напрямках медичної практики (хірургія, трансплантологія, неонатологія, реаніматологія, онкологія, психіатрія, інфекційні хвороби, невідкладна допомога, профілактична медицина тощо)».	12

Організація навчання

Навчальні технології та форми і засоби навчання

На лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються здобувачі до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо.

На практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Самостійну роботу здобувача викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувачем за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;

➤ навчальної дискусії.

Методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Основи біоетики та біобезпеки : навч. посіб. для студ. закладів вищої медичної освіти під ред. Бобирьов В.М., Дворник В.М., Дев'яткіна Т.О., Важничка О.М., Дев'яткіна Н.М. – Вінниця : Нова Книга, 2020. 248 с.
2. Пустовіт С.В., Бойченко Н.М. Кодекс медичної етики: філософські та біоетичні аспекти // Біоетика: від теорії до практики. – Київ: ВД «Авіценна», 2021. 144 с.
3. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник за ред. Т.Є Стиценко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. – Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.
4. Філософія науки : підручник. за заг. наук. ред. І. С. Добронравової. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.
5. Білоконь С. В. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник. – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. 155 с.
6. Ковтун Л. , Янкова Л., Распутняк С., Сілантьєва О., Мальцева Я., Попова Л. , Калашнікова М., Федорчук Т. Загальні принципи організації діяльності комісій з питань етики при лікувально-профілактичних закладах, в яких проводяться клінічні випробування лікарських засобів: посібник. – Київ: ДЕЦ МОЗ, 2017. 48 с.
7. Кузь О. М., Чешко В.Ф. Філософія науки: навчальний посібник. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
8. European Commission, Directorate-General for Research and Innovation, *European textbook on ethics in research*, Publications Office, 2010. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/51536>.
9. Hubenko H., Boichenko N. The future of moral theories: reflecting on Torbjörn Tännsjö's book "Setting Health-Care Priorities" // *Arche*. 2020. Vol. 27 (33). P. 289-299.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: закон України із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
3. Про захист тварин від жорстокого поводження: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>.
4. Загальна декларація прав людини (ООН, 1948 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод із змінами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
6. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину (Овьедо, 1997). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text.

Додаткова література

1. Даньків І. Академічна доброчесність – шлях до успіху // Освітні тренди професійного розвитку педагогічних працівників в умовах неформальної освіти: зб. навч.-метод. матеріалів для пед. працівників: [навч.-метод. посібник]. – Ужгород: Ліра, 2021. С. 178-194.
2. Етика. Естетика. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. Ред. Панченко В.І. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. 432 с.
3. Історія філософії: словник / за заг. ред. В.І. Ярошовця; КНУТШ. 2-ге вид., переробл. – Київ: Знання України, 2012. 1087 с.
4. Історія філософії: підручник / за ред. В.І. Ярошовця; КНУТШ. – Київ: Київський університет, 2010. 927 с.
5. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. – К.: Лібра, 2001. 400 с.
6. Кулініченко В.Л., Пустовіт С.В. Етична експертиза біомедичних досліджень. Методичні рекомендації. – К.: Сфера, 2008. – 48 с.
7. Кулініченко В.Л., Мішалов В.Д., Пустовіт С.В., Алещенко І.Є. Етико-правові аспекти біоімплантології. Методичні рекомендації. – К.: ТОВ «Олпринт», 2008. – 32 с.

Загальна схема оцінювання

Сума балів		Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення
100 балів	200 балів		залік/екзамен	
90 - 100	170 – 200	A	зараховано/оцінка	відмінне виконання
82 - 89	155 – 169	B		вище середнього рівня
75 - 81	140 – 154	C		загалом хороша робота
68 - 74	125 – 139	D		непогано
61 - 67	111 – 124	E		виконання відповідає мінімальним критеріям
35 - 60	60 – 110	FX	не зараховано	необхідне перескладання
1 - 34	1 – 59	F		необхідне повторне вивчення дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються наступним чином: Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою (для галузі знань 22 Охорона здоров'я 200-бальною шкалою). Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка
		для іспиту	для заліку		
90-100	A	Відмінно	зараховано		
82-89	B	Добре			
75-81	C				
68-74	D	Задовільно			
61-67	E				
35-60	FX	Незадовільно з можливістю повторного	не зараховано		

		складання		
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань здобувачів <i>денної</i> форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 75 балів, і рейтингу з атестації – 25 балів. Для здобувачів <i>заочної</i> форми навчання відповідно – з рейтингу навчальної роботи – 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.

Політика опанування дисципліни

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- 1) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний і практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять відповідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій інших видів робіт відповідно до теми заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - складати відповідно до графіку поточний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;
- 2) дотримуватись академічної доброчесності:
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
 - посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
 - дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
 - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із Університету.